

REPETITIONSÖVNINGARNA NÖDVÄNDIGA FÖR VÅR NUVARANDE KRIGS-ORGANISATION

I VÅRT land med liten befolkning i förhållande till landytan och — vågar man väl säga — även till de värden som byggts upp inom denna yta, nödgas vi ta ut mycket av den levande kraften. Det måste vi för övrigt göra redan i fredstid för att hålla vår standard och vår ställning inom nationerna. Vi kunna i vårt försvar icke nöja oss med bara de yngsta. Det skulle ge oss för få förband för att vi skulle kunna täcka ens de viktigaste fronterna.

Enligt värnpliktslagen är landets män skyldiga att vid mobilisering ingå i krigsmakten fr. o. m. 18 t. o. m. 47 året. Det krävs en grundläggande första tjänstgöring för att lära vad en soldat måste kunna. Men det som inhämtas under första tjänstgöringen, kan inte sitta i under alla de år, under vilka varje svensk man måste vara beredd att inkallas. Det fordras att färdigheterna då och då upppriskas, ty i dessa de snabbt uppblossande krigens tidevarv fordras det av förbanden att de genast efter mobilisering skola kunna reda sig.

Vi ha i vårt land ingen omedelbar krigsberedskap i form av stående förband. Vår försvarsorganisation är i fred konstruerad för utbildning av förbanden, som därefter hempermitteras. Detta system medför vissa brister i beredskapen, som vi på grund av ekonomiska skäl dock måste godta. Vi ha så långt det är möjligt sökt kompensera dessa brister genom en snabb mobiliseringsorganisation. Man måste emellertid också kräva att förbanden vid mobilisering ha sådan kvalitet att de direkt kunna användas för krigsuppgifter. Vi kunna inte räkna med att vi efter genomförd mobilisering få en nådatid under vilken vi kunna förbättra brister i utbildningen. Man måste dessutom beakta att vid en allmän mobilisering slås vår utbildningsorganisation sönder i och med att det aktiva befälet flyttas över till tjänstgöring vid krigsförbanden. Vi ha befäl för krigsförbanden men icke utbildningsinstruktörer för mer än en begränsad del av dem.

När 1948 års värnpliktskommitté den 15 augusti 1949 framlade

sitt betänkande med utredning i vissa värnpliktsfrågor, fanns däri bl. a. förslag till ändring av systemet med repetitionsövningar vid armén. För att samöva förbanden — såväl fält- som lokalförsvarsförband — med den styrka och sammansättning, som de skulle ha i krig, föreslog man att repetitionsövningarna skulle genomföras krigsförbandsvis. Detta system borde vara så beskaffat att varje i krigsorganisationen ingående förband blev inkallat till repetitionsövning med icke alltför långa mellanrum. Inträffa inkallelserna ofta blir förbandet väl trimmat och krigsförberett. Ur rent militär synpunkt kunna inkallelserna sålunda aldrig följa nog tätt på varandra. Andra faktorer — ekonomiska, arbetsmarknadsmässiga och sociala — dra dock en praktisk övre gräns för inkallelsefrekvensen. Av militära skäl måste dock en bestämd gräns för möjligheterna att tänja ut intervallen mellan övningarna sättas. Annars skulle hela syftet med krigsförbandsvisa repetitionsövningar äventyras eller förfelas. Gränsen sattes av kommittén till 6 år främst av följande anledningar.

Inom ett förband uppstå under tiden mellan repetitionsövningarna personalförändringar genom bl. a. dödsfall, inträdd oduglighet till krigstjänst, utträde ur värnpliktsåldern eller ombyte av bostadsort. Erfarenhetsmässigt är förnyelseprocenten vid 6 års tidsintervall normalt 30—40 procent under förutsättning att omkrigsplaceringarna hållas nere vid ett minimum. Kommittén ansåg 35 procent, som en lämplig ungefärlig övre gräns.

Man ansåg vidare av erfarenhet att den tid, under vilken kunskaper och färdigheter »sitta i» är omkring 6 år samt påpekade att den värnpliktiges tjänstbarhet mot slutet av 6-årsperioden måste ha nedgått tämligen starkt.

Det är dessutom nödvändigt att arméorganisationen kontinuerligt anpassas efter utvecklingen på bl. a. det vapentekniska, stridstekniska och taktiska området. Tid efter annan måste genomgripande förändringar av krigsorganisationen göras, som bryta sönder eller grundligt omgestalta vissa förband och nyskapa andra. Även ur dessa synpunkter förordade kommittén, att intervallen icke skulle överstiga 6 år.

Kommitténs föreslagna system godtogs av regering och riksdag och systemet har varit genomfört vid armén sedan år 1950. Vid kustartilleriet har man haft ett liknande system sedan år 1952. Armén och kustartilleriet ha härigenom erhållit ökad slagkraft.

Förbanden ha sammansvetsats till stridsdugliga enheter och de enskilda individerna inom förbanden ha lärt känna varandra. De

ha samövats med just de kamrater de skola ha i händelse av krig. Befälet har kunnat instrueras på mobiliseringsplatsen. Man har t. o. m. kunnat genomföra inryckningen ungefär som vid mobilisering. Var och en har härvid fått lära sig vad han skall göra och vart han skall gå även om förbindelserna avbrytas vid mobilisering. Dessutom ha, vilket inte är minst viktigt, t. ex. skyttebataljoner kunnat övas i liknande uppgifter, som de skola ha enligt krigsplanläggningen. Den första tjänstgöringen är så kort, att vid armén bl. a. övningar i bataljons- och högre förband icke kunna bedrivas i önskad omfattning. Huvuddelen av denna mycket betydelsefulla tjänstgöring har därför måst förläggas till den efterföljande tjänstgöringen. Förhållandet är likartat vid kustartilleriet.

Övningstiden under repetitionsövningarna användes också för att komplettera och repetera förut inlärd militära kunskaper samt till omskolning. Komplettering av kunskaper är viktig särskilt i nuläget, då den militärtekniska utvecklingen är särskilt snabb. Samtliga truppdrag tillföres efter hand ny materiel. Självfallet utbildas rekrytförbanden med denna, men för att den nytillförda materielen fullt skall kunna utnyttjas i krigsorganisationen, är det nödvändigt att även de äldre årsklasserna lära sig använda den. Ny materiel föder ny taktik. Efter hand måste organisation och uppträdande ändras och inläras. Ett typiskt exempel är uppträdande med hänsyn till atomstridsmedel, en i nuläget viktig utbildningsgren.

De äldre åldersklasserna äro icke lämpade att som stridande förband ingå i fältförband (motsvarande). I stället överföras de till mera lokalbundna förband, t. ex. värnförband avsedda för gräns-, kust- och flygfältsförsvar och territoriella luftvärnsförband. Den omskolning, som är nödvändig för att sätta dem in i deras nya uppgifter, är huvudsakligen förlagd till tredje repetitionsövningen. För dessa förband är det särskilt viktigt att de snabbt skola kunna mobiliseras och att de äro samtrimmade. De äro ett viktigt led i vår kuppberedskap.

Systemet med krigsförbandsvisa repetitionsövningar gör det möjligt att genomföra stora stabs- och fälttjänstövningar. Härigenom trimmas bl. a. befälet i truppföring och stabstjänst, en viktig utbildningsdetalj, som tidvis försummats. Vid fälttjänstövningarna möjliggöres också övning i samverkan mellan försvarsgrenarna och flygvapnet får möjlighet att verka mot fältstarka större förband. Detta i sin tur gör det möjligt att realistiskt utbilda t. ex. en infanteribrigad i marsch under starkt flygtryck.

Repetitionsövningarna nödvändiga

Av allt detta framgår repetitionsövningarnas betydelse. Inställes repetitionsövningarna ett år kommer detta att medföra allvarliga konsekvenser. Främst drabbas armén och kustartilleriet, där omkring $\frac{1}{6}$ av förbanden icke kommer att vara användbar för krigsuppgifter vid mobilisering. För flygvapnet medför ett inställande, att flygverksamheten måste begränsas under oktober—december 1956. För att icke äventyra flygsäkerheten kommer detta att fördröja den ordinarie flygutbildningen vid förbanden.

Ett inställande av repetitionsövningarna 1956/57 medför en besparing på ca 65 miljoner. Fördelat på hela antalet skattebetalande fysiska personer innebär detta belopp en skattelindring, som motsvarar omkring 10 cigaretter per person och månad. Man kan med skäl fråga om denna vinst står i proportion till det som förloras.

Går förslaget igenom i riksdagen kommer Sverige att leda på nedrustningsvägen. Vi ha inga stående arméförband, vi ha en första utbildning, som är en av de kortaste i världen och vi ha inga repetitionsövningar. Kan en sådan krigsmakt fylla sin främsta uppgift — att vara fredsbevarande?